

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3

The Relationship Between the Leadership of The School Administrators and The Effectiveness of
Schools Under Kanchanaburi Primary Educational Area Office 3

ธรรมรัตน์ บุปผาชาติ¹ ดร.มิตภาณี พุ่มกล่อม² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์³
Thammaras Buppachat¹ Dr. Mitpamee Pumklom² Asst Prof. Dr. Pongsak Ruamchomrat³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ประสิทธิภาพของสถานศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 289 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ตามพื้นที่การจัดการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.67–1.00 และความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ย คือ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน รองลงมา คือ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน และภาวะผู้นำแบบสั่งการ ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงรองลงมา คือ ความสามารถในการพัฒนา นักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และความสามารถการแก้ปัญหา ภายในสถานศึกษา ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำสถานศึกษา ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ครูผู้สอนในสถานศึกษา

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

¹Master of Education Program Educational Administration Kanchanaburi Rajabhat University

^{2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

^{2,3}Course teacher in Master of Education Program Educational Administration Kanchanaburi Rajabhat University

ผู้ติดต่อ, อีเมล: ธรรมรัตน์ บุปผาชาติ, Thammarasbuppachat@gmail.com

รับเมื่อ 3 กรกฎาคม 2564 แก้ไข 13 สิงหาคม 2564 ตอรับ 16 สิงหาคม 2564

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the leadership of school administrators, the effectiveness of schools and the relationship between the leadership of the school administrator and the effectiveness of schools under Kanchanaburi Primary Educational area Office 3 The samples consisted of 289 teachers in basic education school selected by using a stratified random sampling according to the study area. The research instrument was a 5-level estimation scale questionnaire with content validity of 0.67–1.00 and reliability at 0.96. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient. The statistical significance level at 0.01

The research results were as follows:

1. Leadership of school administrators in basic educational school under kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3 was overall and each individual aspect at a high level, ranking in the order of mean from high to low as supportive leadership, participative leadership, achievement-oriented leadership and directive leadership.

2. The effectiveness of the schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3 was overall and each individual aspect at a high level, ranking in the order of mean from high to low as the aspect of the ability of the student achievement, the aspect of changing ability, school development on the environment and the ability of the remedy within the school.

3. The relationship between the leadership of the school administrator and the effectiveness of schools under Kanchanaburi Primary Educational area Office 3, in general, there was positive high-level relationship with statistical significance.

Keywords: Leadership of School Administrators, Effectiveness of Schools, Teachers in Basic Education School

กิตติกรรม

การศึกษาเป็นรูปแบบกระบวนการและรากฐานที่สำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้พร้อมทั้งยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประเทศเพราะการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องอาศัยประชากรที่มีคุณภาพเป็นประการสำคัญประเทศที่ประชากรได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงทั้งประเทศก็จะประสบความสำเร็จในการพัฒนาเกือบทุกด้าน การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้ อย่างมีสันติสุขและสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของประเทศ การศึกษาเป็นจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ ถ้าสถานศึกษาขาดคุณภาพ เลื่อมล้ำจะทำให้คุณภาพประชากรและกำลังคนของประเทศตกต่ำลง ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ความสำคัญของการศึกษานั้นจึงสำคัญต่อการพัฒนาประเทศจะเห็นได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 (18) ระบุว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีสันติสุขและสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการ

เปลี่ยนแปลงทุก ๆ ด้านของประเทศ (ธีรศักดิ์ เจริญมงคล, 2550, หน้า 1) และด้วยเหตุนี้การพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารกิจกรรมต่าง ๆ และส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำ (leader) ในการควบคุมและเป็นผู้ประสานความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่าย ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2554, หน้า 1)

ประสิทธิผลของสถานศึกษาเกิดจากสถานศึกษาที่มีสภาพทางสังคม บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ผู้เรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีความพร้อมในด้านทรัพยากรต่าง ๆ เอกสาร สื่อวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพมีงบประมาณเพียงพอและมีทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดี ผู้รู้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในด้านต่าง ๆ เพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งประสิทธิผลของสถานศึกษาจะเป็นเครื่องบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีว่าสถานศึกษาได้ดำเนินการบริหารจัดการประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายเพียงใด ซึ่งพิจารณาว่า สถานศึกษามีประสิทธิผลหรือไม่นั้น ตัวบ่งชี้ที่สำคัญคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและอื่น ๆ เช่น การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ในแนวคิดของมอทท์ (Mott, 1972, p. 104) กล่าวว่า สถานศึกษาจะมีประสิทธิผลเพียงใดพิจารณาได้จาก 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนานักเรียนและ 4) มีความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 เพื่อให้เกิดการนำความรู้ในเรื่องของความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์กับการบริหารสถานศึกษา ก่อให้เกิดการพัฒนาของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และและมีประสิทธิภาพ

คำถามการวิจัย

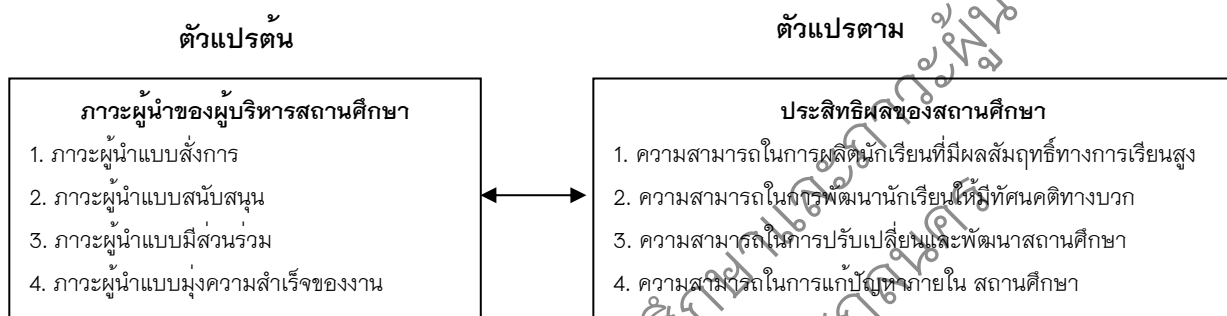
1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 อยู่ในระดับใด
2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 อยู่ในระดับใด
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันหรือไม่และมีความสัมพันธ์กันในระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยได้อาศัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารตามแนวคิดและทฤษฎีวิถีทางและเป้าหมายของเฮาส์และมิทเชลล์ (House & Mitchell, 1974, pp. 81 - 97) จำแนกพฤติกรรมออกเป็น 4 แบบคือ ภาวะผู้นำแบบสั่งการ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน สำหรับประสิทธิผลของสถานศึกษาผู้วิจัยใช้แนวคิดและทฤษฎีของมอทท์ (Mott, 1972, p. 104) มี 4 ด้านคือ ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คือ ครูผู้สอนภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำนวน 1,152 คน จากโรงเรียน 80 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607 - 610) ที่ค่าระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 96 ได้กลุ่มตัวอย่าง 289 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามพื้นที่การจัดการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ
2. ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ เกี่ยวกับภาวะผู้นำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
3. ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ เกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาให้กับครู จำนวน 289 ชุด โดยกำหนดเวลาในการตอบแบบสอบถามทางออนไลน์ใน 7 – 15 วัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ได้ผลสรุปดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน รองลงมาคือ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน และภาวะผู้นำแบบสั่งการ ตามลำดับ

2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนใหม่ที่มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r=0.76$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าความสัมพันธ์ คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ($r=0.76$) ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ($r=0.58$) ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง ($r=0.58$) และด้านความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวกของนักเรียน ($r=0.44$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยคือ ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน รองลงมาคือ ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน และด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบภาวะผู้นำหรือกระบวนการที่ผู้นำใช้อำนาจหน้าที่ อิทธิพลในการปกครอง บริหารงานอย่างมีศาสตร์และศิลป์ทั้งการบอกและชี้แนะ สั่งการ หรืออำนวยความสะดวกเพื่อโน้มน้าวจิตใจ ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบได้ดีที่สุด เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ลีตีร์ตัน ฤทธิสมบุรณ์ (2555, หน้า 94) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 การศึกษาพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหาร ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เป็นเพราะเป็นรูปแบบผู้บริหารสถานศึกษาหรือพฤติกรรมผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยการออกคำสั่งเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน รวมทั้งแจ้งความคาดหวังให้ทราบ บอกถึงรูปแบบวิธีทำงานตลอดจน กำหนดระยะเวลาทำงานสำเร็จให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบ โดยจะกำหนดมาตรฐานของการทำงานพร้อมทั้งกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ชัดเจนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลีตีร์ตัน ฤทธิสมบุรณ์ (2555, หน้า 94) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ผลจากการศึกษาพบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทะวิด ผ่องกลิ่น (2557, หน้า 107) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นปีสูงขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จากการศึกษพบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นมิตรต่อผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถเข้าถึงได้ง่าย เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ใส่ใจในสวัสดิการ และความเมตตาอยู่ ความต้องการในฐานะความเป็นมนุษย์ของผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารสถานศึกษาจะแสดงพฤติกรรมให้การ สนับสนุนในการสร้างบรรยากาศที่ดีของการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา รวมทั้งให้การปฏิบัติอย่าง เสมอภาคและให้การนับถือต่อศักดิ์ศรีของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเดช เรืองขจร (2559, หน้า 70) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุนในภาพรวม อยู่ในระดับปฏิบัติมาก

1.3 ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงต่อ ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการขอคำปรึกษาก่อนที่จะตัดสินใจ รวมถึงการขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนแสดงความคิดเห็นวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย กระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและมีการประชุมกับผู้ใต้บังคับบัญชา ในที่ทำงานบ่อย ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมจะกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายของกลุ่มและเขียน ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ขึ้นในที่ทำงานซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ปวีณธิดา ลำขาว (2559, หน้า 59) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอปลาปากพระยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ได้ศึกษาเรื่องได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในงานของข้าราชการครูและ

บุคลากรทางการศึกษา อำเภอลายพระยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัย พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในภาพรวม อยู่ในระดับปฏิบัติมาก

1.4 ด้านมุ่งความสำเร็จของงาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาผู้นำที่กำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย สร้างความมีมาตรฐานด้านความเป็นเลิศสูงแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และแสวงหาวิธีการปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการตั้งความหวังต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการแสดงความมั่นใจว่าผู้ใต้บังคับบัญชาจะสามารถปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานสูงได้สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ รวีวรรณ สุดเสนหา (2555, หน้า 72) ได้ศึกษาเรื่องได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านมุ่งความสำเร็จของงาน ในภาพรวม อยู่ในระดับปฏิบัติมาก

2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นเครื่องมือหรือตัวบ่งชี้ในการตัดสินว่าการบริหารงานสถานศึกษาสามารถดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใด เป็นเรื่องเกี่ยวกับผลที่ได้รับและผลสำเร็จของงานในสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัททิศา วังบัว (2560, หน้า 78) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า ประสิทธิผลสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ประสิทธิผลของสถานศึกษา ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เพราะรูปแบบการจัดการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งการบริหาร การจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนายกระดับให้ผู้เรียนในสถานศึกษาส่วนใหญ่หรือทั้งหมดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐานและยังสามารถจบการศึกษาและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นรวมทั้ง อีกทั้งยังสามารถยังมีการพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม และองค์ประกอบต่าง ๆ ในการสร้างเสริมประสิทธิผลทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ญัฐภาสรณ์ พรหมอ่อน (2555, หน้า 72) ได้ศึกษาเรื่องได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.2 ประสิทธิผลของสถานศึกษา ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยการจัดเป็นโครงการอบรม หรือเสริมแทรกภายในเนื้อหาบทเรียนเพื่อพัฒนาและยกระดับให้ผู้เรียนมีความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม ระเบียบวินัยที่ดีเคารพสิทธิผู้อื่นเป็นคนมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและรู้จักพัฒนาตนเองมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาเล่าเรียนเป็นที่พอใจของผู้ปกครอง อีกทั้งยังสามารถออกไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นภายในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ เล็ก นกเบตร์ (2555, หน้า 87) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ด้านความสามารถในการพัฒนา
นักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ

2.3 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา
โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เพราะ
การออกแบบกิจกรรมและปรับเปลี่ยน การเรียนการสอนที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีและมีคุณภาพ ตอบสนองต่อการ
เปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกในฐานะที่สถานศึกษาเป็นองค์กรอยู่รอดโดยต้องพัฒนาสถานศึกษาให้ สามารถทำ
หน้าที่และดำเนินการต่อไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ได้แก่ การกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของสถานศึกษาจะต้อง
สอดคล้องและทันสมัย ทันกับความจริงก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงนโยบายของสถานศึกษาไม่ควรยึดตายตัว
จนเปลี่ยนแปลงไม่ได้จะทำให้ล้าสมัยในขณะเดียวกัน จะต้องสามารถปรับตัวให้ทันสมัยทันความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ
โดยเฉพาะในด้านการเรียนการสอน ควรมีนวัตกรรมและสื่อการสอนใหม่ ๆ มีการค้นคว้าและพัฒนาสื่อ อุปกรณ์การสอน
อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจตุรภัทร ประทุม (2559, หน้า 74 - 75) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่าด้านความสามารถ
ในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.4 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมมี
การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้รูปแบบการบริหารงาน
ภายในสถานศึกษาที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อรองรับกับขนาดและภารกิจ เป้าหมายของสถานศึกษานั้น ๆ โดยผู้บริหารและครูใน
ภายในร่วมกันสร้างขึ้นและช่วยกันในการแก้ปัญหาต่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นนทกร อรุณ โน (2559, หน้า 56)
ได้ศึกษาเรื่องได้ศึกษาเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัย พบว่า ด้านความสามารถในการ
แก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในภาพรวมความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง และรายด้านมี
ความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจจะ
เป็นเพราะว่า การบริหารงานในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวน
ทัศน์ด้านภาวะผู้นำและภาวะของผู้ตาม ซึ่งผู้นำจะต้องมีมุมมองที่กว้างไกลและมีความสามารถด้านต่าง ๆ การเรียนรู้
อย่างต่อเนื่องและการสร้างสถานศึกษาให้เป็นสถานที่สำหรับแหล่งการเรียนรู้ การสร้างเครือข่าย ความร่วมมือในการ
ทำงานเป็นทีมของบุคลากรภายในสถานศึกษาให้มีความเป็นหนึ่ง และภาวะผู้นำยังเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จ
ของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ รวมถึงสถานศึกษาอีกด้วย ผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญในการจัดการศึกษาตั้งแต่
ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษาต้องสรรหาผู้บริหารที่มีความสามารถสูงเพื่อความสำเร็จในการบริหารงานขององค์กร
ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการจัดการทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยต้องมองเห็นความสำคัญของครู ผู้ปกครอง
และชุมชนซึ่งเกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารจัดการการบริหารองค์กรในยุคที่มีเทคโนโลยีหลากหลายให้ใช้
อำนวยความสะดวกในการทำงานนี้ ผู้บริหารยุคใหม่ควรพัฒนาตนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงให้มีความรู้ความสามารถ
และทักษะเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ นนทน์ภูดา
วงศ์ประจันต์ (2558, หน้า 76) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์
ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นการทำงานเป็นทีมแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหารและครูภายในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย แนวทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี ต่อสถานศึกษา รวมถึงอำนาจในการตัดสินใจในการภารกิจของสถานศึกษา

1.2 ผู้บริหารควรทำแผนไว้สำหรับรองรับในการแก้ไขปัญหาไว้ล่วงหน้าเพื่อลดผลกระทบ และความรุนแรง ที่มีต่อสถานศึกษาในอนาคตและผู้บริหารและครูภายในสถานศึกษาควรร่วมมือกันในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างจริงจัง ในทั้งด้านการเรียนการสอน การปกครองนักเรียนและงาน รับผิดชอบอื่น ๆ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้จนบรรลุ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ รวมถึงในระดับประเทศ

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบประสิทธิผลของสถานศึกษาอื่น ๆ ที่นำมาใช้กับสถานศึกษาต่าง ๆ

2.3 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำของบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ปกครอง ในการบริหารงานในสถานศึกษาเพื่อเป็นการศึกษาปัจจัยภายนอกที่มีต่อสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จตุรภัทร ประทุม. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. ปริญญาานิพนธ์ ศษ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฐิติรัตน์ ฤทธิสมบุญ. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ณัฐภาสรณ์ พรหมอ่อน. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการบริหารงานการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ทะวิด ผ่องกล้า. (2557). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ทัดดาว อันประนิตย์. (2556). การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ธีรศักดิ์ เจิมมงคล. (2550). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 1. ปริญญาานิพนธ์ ศษ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นนทกร อรุณ โน. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- นนท์ภูดา ว่องประจันทร. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- นิลุพัฒน์ จิตรสง่าวรงค์. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1*. ปริญญาานิพนธ์ ศษ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เบ็ญจมาศ หนูไชยทอง. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ปวีณธิดา ลำขาว. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอปลายพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- ภัทธิดา วังบัว. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- รวิวรรณ สุดเสน่หา. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลขององค์กรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ รป.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เล็ก นักเบตร์. (2555). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สมเดช เรืองขจร. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2554). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุวรรณมา เทพประสิทธิ์. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- House, R. J., & Mitchell, R. R. (1974). Path-goal theory of leadership. *Journal of contemporary business*, 3, 81-97.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining size for research activities. *educational and psychological measurement*, 30(30), 607-610.
- Mott, (1972). *The characteristics of efficient organization*. New York: Harper and Row publishers.